

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 21 decembrie 2016¹

Cauza C-646/15

**Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements
împotriva
Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs**

[cerere de decizie preliminară formulată de First-tier Tribunal (Tax Chamber) [Tribunalul de Primă
Instanță (Divizia fiscalitate) al Regatului Unit]

„Drept fiscal – Impozite directe – Impozitarea la ieșire – Aplicarea libertăților fundamentale în cazul unui trust care nu dispune de personalitate juridică proprie – Proportionalitatea unei impozitări la ieșire în pofida existenței în continuare a posibilității de impozitare – Lipsa posibilității de amânare a impozitării – Relevanța modificărilor de valoare ulterioare – Luarea în considerare a unei posibilități de impozitare ulterioare”

I – Introducere

1. Curtea este confruntată în prezenta cauză, printre altele, cu întrebarea, dacă și un trust (o formă de organizare întâlnită preponderent în Regatul Unit similară unei entități fiduciare) poate invoca libertățile fundamentale prevăzute de TFUE. Cu privire la acest lucru s-a pronunțat până în prezent, într-o altă cauză, doar Curtea de Justiție a AELS².

2. Această întrebare se ridică în contextul impozitării plusvalorilor latente (așa-numitele rezerve latente) în legătură cu un tip special de impozitare la ieșire. Aceasta se declanșează în momentul în care majoritatea fiduciarilor își mută reședința în străinătate sau dacă sunt numiți ca fiducieri în mod majoritar rezidenți în străinătate. Cu privire la impozitarea la ieșire, până în prezent, există o jurisprudență vastă³. Aceasta este, în principiu, admisibilă. Ieșirea nu poate semnifica faptul că statul membru de origine trebuie să renunțe la dreptul său de a impozita o plusvaloare rezultată în cadrul competenței sale fiscale înainte de transferul respectiv⁴. Același lucru trebuie să se aplice și dreptului de rectificare a unei scutiri de impozit, acordată până în prezent prin deduceri, dacă aceasta a contribuit, de asemenea, la formarea de rezerve latente. Jurisprudența a dezvoltat pe parcurs anumite condiții cu privire la impozitarea la ieșire. În funcție de acestea s-a orientat și legiuitorul european

¹ Limba originală: germana.

² Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 9 iulie 2014, Fred. Olsen (E-3/13, E-20/13, EFTA Court Reports 2014, p. 400).

³ Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 53 și jurisprudența citată), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 49), Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 44 și următorul), și Hotărârea din 7 septembrie 2006, N (C-470/04, EU:C:2006:525, punctul 46).

⁴ Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 46).

atunci când a introdus, recent, în articolul 5 din Directiva (UE) 2016/1164⁵, care nu este, însă, aplicabil în speță, chiar o obligație corespunzătoare de impozitare a ieșirii⁶. Acest lucru indică în mod evident o schimbare în timp a înțelegerii juridice, care poate avea și efecte *ex post* asupra aprecierii juridice⁷.

3. Curtea trebuie să stabilească, în speță, dacă există un drept de impozitare în cazul în care, în pofida ieșirii, mai există o anumită posibilitate de impozitare pentru statul de ieșire. Trebuie să se stabilească de asemenea dacă o realizare voluntară a rezervelor latente, după stabilirea impozitului și înainte de scadența acestuia, poate avea efecte asupra acestei aprecieri.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

4. Cadrul juridic în dreptul Uniunii îl formează libertățile fundamentale prevăzute de articolele 49, 56, 63 și de articolul 54 TFUE (anterior articolele 43, 49, 56 și 48 CE)⁸. Articolul 54 TFUE reglementează aplicabilitatea libertății de stabilire și liberei prestări a serviciilor (coroborat cu articolul 62 TFUE) în cazul societăților:

„Societățile constituite în conformitate cu legislația unui stat membru și având sediul social, administrația centrală sau locul principal de desfășurare a activității în cadrul Uniunii sunt asimilate, în aplicarea prezentului capitol, persoanelor fizice resortisante ale statelor membre.

Prin societăți se înțeleg societățile constituite în conformitate cu dispozițiile legislației civile sau comerciale, inclusiv societățile cooperative și alte persoane juridice de drept public sau privat, cu excepția celor fără scop lucrativ.”

B – Dreptul intern

5. Potrivit precizărilor instanței de trimitere, impozitarea plusvalorilor în Regatul Unit este reglementată în principal prin Legea din 1992 privind impozitarea plusvalorilor (Taxation of Chargeable Gains Act 1992, denumită în continuare „TCGA”). În temeiul articolului 2 alineatul (1)⁹, o persoană datorează impozitul pe plusvalorile acumulate într-un exercițiu fiscal pentru perioada în care și-a avut reședința sau reședința obișnuită în Regatul Unit, cu alte cuvinte, pentru perioada în care a locuit în mod obișnuit acolo. În temeiul articolului 69 din TCGA, în versiunea aplicabilă faptelor din acțiunea principală, consiliul de fiduciari trebuie să fie tratat ca fiind „un grup unitar și permanent, format din mai multe persoane”, diferit de persoanele care îndeplinesc ocazional funcția de fiduciari. Același articol prevede că „se consideră că respectivul consiliu își are reședința și reședința obișnuită în Regatul Unit, cu excepția cazului în care administrarea generală a trusturilor se realizează în afara Regatului Unit și niciun fiduciar sau majoritatea fiduciarilor nu își are/au reședința sau reședința obișnuită în Regatul Unit”.

5 Directiva Consiliului din 12 iulie 2016 de stabilire a normelor împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne (JO 2016, L 193, p. 1).

6 Potrivit articolului 5 din Directiva (UE) 2016/1164: „Un contribuabil este supus unui impozit calculat pe baza sumei corespunzătoare valorii de piață a activelor transferate, la momentul ieșirii activelor, minus valoarea lor fiscală, în oricare dintre următoarele situații: [...] (c) un contribuabil își mută rezidența fiscală într-un alt stat membru [...]”

7 A se vedea în acest sens Karl Doehring, „Die Wirkung des Zeitablaufs auf den Bestand völkerrechtlicher Regeln”, [în] *Jahrbuch der Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften e.V.*, Administrația generală a Max-Planck-Gesellschaft, München, 1964, p. 70-89.

8 Aplicabile *ratione temporis* sunt aici normele Tratatelor CE. Deoarece conținutul dispozițiilor este identic, în vederea unei înțelegeri mai ușoare se va face, în cele ce urmează, referire la numerotarea actuală.

9 Versiunea în vigoare la data producerii faptelor din acțiunea principală.

6. Potrivit articolului 15 alineatul (2) din TCGA, toate plusvalorile sunt supuse impozitului pe plusvalori. Activele supuse impozitării cuprind toate tipurile de bunuri incorporale, inclusiv acțiunile deținute în societăți [articolul 21 alineatul (1)].

7. Potrivit articolului 80 din TCGA, se consideră că are loc o cesiune a activelor atunci când majoritatea fiduciarilor unui trust nu își mai au reședința sau reședința obișnuită în Regatul Unit. Astfel, s-a considerat că, imediat înainte de a-și schimba reședința, fiduciarii în cauză și-au cesionat activele și au re achiziționat, de îndată, anumite „active definite” ale trustului, la valoarea de piață. Termenul de plată a impozitului este 31 ianuarie a anului următor. Fiduciarii nu au posibilitatea de a amâna plata impozitului după această dată și nici de a plăti impozitul eșalonat.

8. Potrivit precizărilor instanței de trimitere, articolul 87 din TCGA prevede că plusvalorile realizate de fiduciarii care nu își au reședința sau reședința obișnuită în Regatul Unit trebuie să fie atribuite beneficiarilor, însă în măsura în care se efectuează plăți de capital către beneficiari. În această măsură plusvalorile realizate de fiduciarii nerezidenți sunt calculate ca și când fiduciarii și-ar avea reședința în Regatul Unit. Acest total al plusvalorilor este alocat ulterior beneficiarilor care primesc plăți de capital de la fiduciar. Beneficiarii care își au reședința în Regatul Unit au obligația de a plăti impozit pe plusvalorile care le-au fost alocate în cuantumul plăților de capital.

III – Acțiunea principală

9. Acțiunea principală privește patru trusturi pentru care, inițial, au fost desemnați fiduciar cu reședința în Regatul Unit, dar care, ulterior, au fost parțial înlocuiți de fiduciar noi, astfel încât majoritatea fiduciarilor își aveau, ulterior, reședința în Cipru. Recurenții sunt fiduciar momentani, rezidenți în Cipru, ai celor patru trusturi.

10. Domnul Panayi (născut în Cipru) a constituit, în anul 1992, cele patru trusturi în beneficiul celor trei copii ai săi și al altor membri ai familiei (denumiți în continuare „beneficiari”). El nu este beneficiarul niciunuia dintre aceste trust-uri și nici soția sa, atât timp cât el este în viață. El și-a rezervat însă dreptul ca, în calitate de „protector” să numească fiduciar noi sau suplimentari pentru trusturi. Beneficiarii nu au competența de a numi fiduciar.

11. În momentul în care domnul Panayi a constituit trustul în anul 1992, atât el, cât și soția sa și copiii săi au avut domiciliul în Regatul Unit.

12. Domnul Panayi înființase anterior în Regatul Unit o societate comercială de succes (denumită în continuare „Cambos”). La data constituirii trusturilor, domnul Panayi a transferat 40 % din acțiunile societății holding a Cambos către trusturile în cauză. Domnul Panayi și KSL Trustee Ltd. (denumită în continuare „KSL”), societate de tip fiduciar, cu sediul în Regatul Unit, au deținut inițial calitatea de fiduciar ai trusturilor respective. Doamna Panayi a fost adăugată ca fiduciar în anul 2003.

13. La începutul anului 2004, domnul și doamna Panayi au decis să părăsească Regatul Unit și să se întoarcă definitiv în Cipru. Deși nu aveau obligația legală de a face acest lucru, amândoi au renunțat la calitatea de fiduciar ai respectivelor trusturi la 19 august 2004. La aceeași dată, domnul Panayi a numit trei noi fiduciar care aveau cu toții reședința în Cipru. În urma acestor numiri, administrarea trusturilor a fost mutată în Cipru. Întrucât majoritatea fiduciarilor celor patru trusturi în discuție au încetat să mai aibă reședința în Regatul Unit la 19 august 2004, se consideră că la data respectivă a avut loc cesiunea activelor menționată la articolul 80. Acesta a fost temeiul pentru perceperea unui impozit pe plusvalorile aferente creșterii valorii până la 19 august 2004 a activelor care s-au aflat în fondul fiduciar al celor patru trusturi. De aici a rezultat că, plusvalorile erau impozabile în anul fiscal 2004/2005. Termenul de plată a impozitului era 31 ianuarie 2006. După cum s-a putut observa, fiduciarii nu au avut posibilitatea de a amâna plata impozitului după această dată și nici de a plăti impozitul eșalonat.

14. La data de 1 septembrie 2004, doamna Panayi a părăsit Regatul Unit și s-a mutat în Cipru împreună cu copilul cel mai mic al familiei. Cei doi copii mai mari, deopotrivă beneficiari ai trusturilor, au mai rămas în Regatul Unit pentru a-și termina studiile universitare. Ei s-au mutat în Cipru abia după aceea. Domnul Panayi i-a urmat la 23 martie 2005.

15. La 14 decembrie 2005, KSL s-a retras din calitatea de fiduciar al celor patru trusturi. La 19 decembrie 2005, fiduciarii au vândut acțiunile deținute de trusturi la societatea Cambos. Valoarea cotelor-părți însumate care le-au revenit din veniturile nete obținute în urma vânzării a fost de aproximativ 30 de milioane de lire sterline.

16. La 11 mai 2006, domnul și doamna Panayi au fost numiți din nou fiduciar ai trust-urilor. Drept urmare, toți fiduciarii actuali își au reședința în Cipru.

IV – Procedura în fața Curții

17. First-tier Tribunal (Tax Chamber) [Tribunalul de Primă Instanță (Divizia fiscalitate) al Regatului Unit], sesizat cu judecarea litigiului, a adresat Curții la 3 decembrie 2015, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări preliminare:

- „1) Este compatibil cu libertatea de stabilire, cu libera circulație a capitalurilor sau cu libera prestare a serviciilor faptul că un stat membru adoptă și menține în vigoare o dispoziție precum cea prevăzută la articolul 80 din Legea din 1992 privind impozitarea plusvalorilor (Taxation of Chargeable Gains Act 1992), potrivit căruia trebuie să fie impozitate plusvalorile latente aferente activelor unui trust, în situația în care fiduciarii respectivului trust încetează, indiferent în ce moment, să își aibă reședința sau reședința obișnuită pe teritoriul statului membru în cauză?
- 2) În ipoteza în care un astfel de impozit restrânge exercitarea libertății relevante, un astfel de impozit poate fi justificat în temeiul repartizării echilibrate a competenței de impozitare, iar un astfel de impozit este proporțional, în situația în care legislația nu oferă fiduciarilor posibilitatea de a amâna plata impozitului sau de a-l plăti eșalonat și nici nu ia în considerare eventualele scăderi ulterioare ale valorii activelor trustului?”

În special, instanța de trimitere adresează următoarele întrebări preliminare:

- „3) Este afectată vreuna dintre libertățile fundamentale în cazul în care un stat membru percepe un impozit pe plusvalorile latente aferente creșterii valorii activelor deținute de trusturi la data la care majoritatea fiduciarilor nu își mai au reședința sau reședința obișnuită pe teritoriul statului membru în cauză?
- 4) Restricția privind libertatea generată de impozitarea la retragerea fiduciarilor este justificată de nevoia de a asigura o repartizare echilibrată a competenței de impozitare, în situația în care mai exista posibilitatea perceperii unui impozit pe plusvalorile realizate, însă numai dacă urmau să se manifeste anumite împrejurări specifice în viitor?
- 5) Caracterul proporțional trebuie să fie stabilit în funcție de elementele specifice cauzei? În special, restricția generată de perceperea unui astfel de impozit este proporțională în condițiile în care:
 - a) legislația nu prevede opțiunea de a amâna plata impozitului sau de a-l achita eșalonat și nici opțiunea de a se lua în considerare eventuala scădere ulterioară, în urma retragerii, a valorii activelor trustului,

- b) însă, în situația particulară a impozitului calculat, care face obiectul litigiului, activele au fost vândute înainte ca impozitul să fie datorat, iar valoarea activelor în cauză nu a scăzut în intervalul de timp cuprins între mutarea trustului și data vânzării activelor?”

18. Cu privire la aceste întrebări au prezentat observații scrise fiduciarii celor patru trusturi constituite de domnul Panayi, Republica Austria, Autoritatea de Supraveghere a AELS, guvernul norvegian, Regatul Unit, precum și Comisia. La ședința din 20 octombrie 2016, au participat fiduciarii celor patru trusturi constituite de domnul Panayi, Autoritatea de Supraveghere a AELS, Regatul Unit, precum și Comisia.

V – Aprecieri juridică

A – În ceea ce privește admisibilitatea

19. Republica Austria susține că întrebarea 5 litera (a), privind luarea în considerare a scăderilor ulterioare a valorii este ipotetică deoarece, în speță, majoritatea bunurilor economice s-au vândut, iar diminuările de valoare intervenite între timp nu au fost invocate.

20. Potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările preliminare ale instanței naționale beneficiază de o prezumție de relevanță. Acest lucru se aplică, în orice caz, în situațiile în care există întrebări referitoare la interpretarea dreptului Uniunii, adresate [de instanța de trimitere] în cadrul normativ și factual pe care îl definește pe răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice¹⁰. Curtea nu poate refuza să se pronunțe asupra unei cereri formulate de o instanță națională cu excepția situației în care este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale. Situația este identică atunci când problema este de natură ipotetică sau când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările preliminare care i-au fost adresate¹¹.

21. Instanța de trimitere a dorit să clarifice prin întrebarea 5 litera (a) proporționalitatea măsurii (impozitarea la ieșire), în cazul în care legea pe care se întemeiază impozitarea nu prevede opțiunea de a se lua în considerare scăderea ulterioară a valorii. Aprecierea proporționalității impozitării la momentul stabilirii impozitului poate fi însă apreciată pe deplin în acel moment și, prin urmare, independent de circumstanțele ce survin ulterior în cadrul colectării impozitului. Așadar, întrebarea instanței de trimitere nu este, în mod evident, de natură pur ipotetică.

B – În ceea ce privește aprecierea pe fond a întrebărilor preliminare

1. Cu privire la prima și a treia întrebare preliminară

a) Trustul în calitate de altă persoană juridică

22. Prima și a treia întrebare preliminară, care trebuie să fie analizate împreună, ridică în primul rând problema dacă o „entitate” de tipul unui trust (constituită conform legislației Regatului Unit) poate invoca în speță una dintre libertățile fundamentale.

¹⁰ A se vedea de exemplu Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 29).

¹¹ Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 29), și Hotărârea din 22 ianuarie 2015, Stanley International Betting și Stanleybet Malta (C-463/13, EU:C:2015:25, punctul 26 și jurisprudența citată).

23. Acest lucru depinde de întrebarea dacă un trust este o „altă persoană juridică” în sensul articolului 54 TFUE. Curtea nu s-a pronunțat încă în această privință. Curtea de Justiție a AELS a confirmat însă aplicabilitatea libertăților fundamentale în cazul unui trust constituit în Liechtenstein ai cărui „participanți” au fost impozitați în Norvegia¹².

24. Punctul de plecare pentru răspunsul la această întrebare este acela că articolul 54 TFUE extinde domeniul de aplicare al libertăților fundamentale corespunzătoare asupra altor actori decât persoanele fizice. În special, societățile constituite în conformitate cu legislația unui stat membru, care au obiectivul statutar, administrația centrală sau locul principal de desfășurare a activității în cadrul Uniunii, sunt asimilate persoanelor fizice.

25. Astfel se iau în considerare în calitate de titulari atât persoanele fizice care utilizează trustul, în calitate de resortisanți ai unui stat membru (originar), cât și trustul ca atare. Ultima parte se aplică însă doar dacă trustul poate fi considerat o societate, în sensul articolului 54 prima teză TFUE.

26. Prin societăți, în sensul articolului 54 a doua teză TFUE, se înțeleg societățile constituite în conformitate cu dispozițiile legislației civile sau comerciale, inclusiv societățile cooperative și alte persoane juridice de drept public sau privat. Particularitatea unui trust constă în faptul că, după constituirea sa, el există „doar” pentru administrarea fiduciară a unui patrimoniu străin în beneficiul unui terț.

27. O simplă obligație contractuală de administrare a patrimoniului străin (așa-numita fiducie) nu poate, în principiu, sta la baza unei societăți distincte de un administrator (fiduciar), în sensul articolului 54 TFUE. În plus, trustul în cauză nu dispune, potrivit legislației naționale, de personalitate juridică proprie, după cum precizează în unanimitate instanța de trimitere, Comisia și guvernul Norvegiei.

28. Articolul 54 TFUE nu impune însă existența unei personalități juridice proprii. În caz contrar, legiuitorul național în cauză ar putea extinde sau restricționa în mod arbitrar domeniul de aplicare al libertății de stabilire și al liberei prestări a serviciilor prin acordarea sau retragerea unei personalități juridice autonome. În orice caz, este aproape imposibil să se stabilească diferența dintre o personalitate juridică proprie și „simpla” capacitate juridică¹³.

29. De aceea, contrar susținerilor Regatului Unit din cadrul ședinței, diferența care există pe alocuri în legislațiile naționale între structurile organizatorice cu sau fără personalitate juridică nu se poate transpune în dreptul Uniunii. În mod corespunzător, Curtea a numit deja o societate care, potrivit dreptului intern, nu a beneficiat de personalitate juridică drept „persoană juridică de drept privat”¹⁴.

30. În plus, articolul 54 TFUE și, prin urmare, inclusiv noțiunea de „alte persoane juridice” nu trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive¹⁵. Prin extinderea libertăților fundamentale asupra societăților, se ia în considerare mai ales faptul că operatorii importanți sunt organizați sub formă de societăți. Acest lucru servește realizării obiectivului pieței interne prevăzut la articolul 26 alineatul (2) TFUE. Acest obiectiv este un argument în favoarea includerii formelor de organizare precum trustul. În lipsa articolului 54 TFUE, asociații unei societăți ar putea în orice caz să invoce libertățile fundamentale. Acest lucru ar fi însă foarte anevoios, iar rezultatul ar fi că o societate ar putea acționa direct în raporturile juridice, fără a se putea prevala ca atare de libertățile fundamentale, putând face aceasta doar în mod indirect, prin intermediul asociațiilor ei.

12 Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 9 iulie 2014, Fred. Olsen (E-3/13, E-20/13, EFTA Court Reports 2014, p. 400).

13 A se vedea cu titlu de exemplu BGH, Hotărârea din 29 ianuarie 2001 – II ZR 331/00, NJW 2001, 1056 privind „personalitatea juridică limitată” a societăților germane de persoane.

14 A se vedea Hotărârea din 4 iunie 2009, SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft (C-102/08, EU:C:2009:345, punctul 74).

15 A se vedea de asemenea Hotărârea Curții de Justiție a AELS din 9 iulie 2014, Fred. Olsen (E-3/13, E-20/13, EFTA Court Reports 2014, p. 400).

31. Articolul 54 TFUE are, de aceea, menirea de a asigura ca persoanele individuale să își poată urmări interesele protejate de libertățile fundamentale prin înființarea sau prin achiziționarea unei „alte persoane juridice”. Acest lucru servește organizării efective a unei activități economice și facilitează astfel exercitarea libertăților fundamentale. Nu persoanele care acționează prin intermediul unei societăți sau a unei „alte persoane juridice” trebuie să reclame o încălcare, ci operatorul economic care este afectat în mod primar.

32. Contrar opiniei Norvegiei, noțiunea „alte persoane juridice” în sensul articolului 54 TFUE trebuie să fie interpretată în mod autonom, în lumina acestui obiectiv. Aceasta nu face nicidecum trimitere doar la societăți cu personalitate juridică proprie care ar trebui să fie apreciată în funcție de diferitele ordini juridice naționale.

33. De aceea, noțiunea „alte persoane juridice” din dreptul Uniunii include orice unitate operațională cu ajutorul căreia membrii (adică persoanele care utilizează structura) pot participa la raporturi juridice. Pentru ca unitatea operațională (spre deosebire de fiecare membru individual) să poată fi afectată ca atare trebuie să dispună de o anumită individualizare care să îi permită să acționeze *ca atare* în raporturile juridice. Ea trebuie să aibă de asemenea capacitatea de a lua o decizie unitară, distingându-se astfel de persoanele care o utilizează.

34. Pentru [a răspunde la] întrebarea dacă astfel de actori ai pieței se disting de persoanele care îi folosesc, trebuie să se facă trimitere la ordinea juridică națională corespunzătoare. În cazul în care dreptul intern acordă și, respectiv, atribuie, structurii individuale (în speță, trustul) drepturi și obligații de sine stătătoare, aceasta acționează în această măsură *ca atare* în raporturile juridice. Această întrebare, după cum a precizat Regatul Unit în ședință, constituie o chestiune prealabilă care, în stadiul actual al dreptului Uniunii, poate fi soluționată numai de dreptul intern aplicabil, neputând fi soluționată de Curte în fiecare caz individual¹⁶. După cum au precizat reclamantul, Comisia și Republica Austria, există însă în speță unele argumente care pledează pentru faptul că, printre altele, tocmai datorită textului articolului 69 din TCGA, trustul acționează „ca atare” în raporturile juridice (atribuirea unei reședințe consiliului de fiduciari), iar nu doar fiduciarul în calitate de persoane individuale.

35. Este de competența instanței naționale să decidă dacă, în speță, trust-ul ca atare sau doar fiduciarul, care au drepturi și obligații proprii, pot acționa în raporturile juridice. În cazul în care trustul acționează ca atare, acesta va trebui să fie considerat o „altă persoană juridică”, în sensul articolului 54 a doua teză TFUE.

b) Libertatea de stabilire

36. În plus, trebuie să se determine care sunt libertățile fundamentale de care se poate prevala trustul sau fiduciarul, dacă o impozitare a rezervelor latente are loc doar datorită faptului că sediul administrativ al trustului (respectiv reședința sau reședința obișnuită a majorității fiduciarilor) este mutată într-un alt stat membru în temeiul unei ficțiuni prevăzute de dreptul intern. Părțile invocă aici libera circulație a capitalurilor, libera prestare a serviciilor și libertatea de stabilire.

¹⁶ Ca și în cazul societăților, a se vedea Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 26).

37. Potrivit articolului 43 din Tratatul CE (în prezent articolul 49 TFUE), libertatea de stabilire presupune accesul la și exercitarea de activități independente de către resortisanții unui stat membru pe teritoriul unui alt stat membru¹⁷. Deși, potrivit modului de redactare, dispozițiile tratatului referitoare la libertatea de stabilire urmăresc să asigure beneficiul tratamentului național în statul membru gazdă, acestea interzic, în egală măsură, ca statul membru de origine să împiedice stabilirea într-un alt stat membru a unuia dintre resortisanții săi ori a unei societăți constituite în conformitate cu legislația sa¹⁸.

38. Administrarea unui patrimoniu străin de un trust, respectiv de fiduciarul/ii acestuia, reprezintă o activitate independentă. Există, de asemenea, și participarea necesară la viața economică deoarece, pentru aceasta, simpla administrare activă a unui patrimoniu este suficientă¹⁹.

39. Chiar dacă, în anumite condiții, administrarea activă a unui patrimoniu străin nu intră în domeniul de aplicare al dreptului în materie de TVA²⁰, aceasta reprezintă totuși o activitate economică independentă. Contrar argumentelor guvernului norvegian, la aprecierea activității economice independente drept condiție pentru libertatea de stabilire nu trebuie apelat la principiile în materie de TVA pentru caracterizarea unei persoane impozabile. Acest lucru este valabil deja datorită faptului că libertățile fundamentale, prin eliminarea obstacolelor pe piața internă, urmăresc obiective diferite față de TVA, prin impozitarea consumatorului final. O societate de tip holding pur și simplu (o așa-numită societate financiară de tip holding) nu se consideră, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții²¹, drept persoană impozabilă în sensul articolului 9 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006, privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată²². În cazul impozitării profitului din cauza mutării sediului, se poate invoca totuși libertatea de stabilire²³.

40. Libertatea de stabilire presupune însă exercitarea efectivă a unei activități economice printr-o stabilire sub forma unei instalări permanente în statul membru gazdă pentru o perioadă nedeterminată²⁴. În speță, procedura în fața Curții nu a evidențiat elemente din care să rezulte că activitățile trustului sau ale fiduciarilor se limitau exclusiv la Regatul Unit și că în Cipru nu se exercitau sau nu urmau să se exercite activități. Acest ultim aspect trebuie să fie însă verificat de instanța de trimitere²⁵.

41. Dacă se exercită, într-adevăr, o activitate economică în Cipru, nu este necesar să se stabilească dacă libera circulație a capitalurilor sau poate alte libertăți fundamentale mai sunt aplicabile trustului sau fiduciarilor afectați de impozitare. Clarificarea raportului concurențial ar influența soluționarea litigiului numai dacă, în speță, ar exista puncte de legătură cu țări terțe, astfel încât să dobândească

17 Hotărârea din 11 martie 2004, de Lasteyrie du Saillant (C-9/02, EU:C:2004:138, punctul 40 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 21 ianuarie 2010, SGI (C-311/08, EU:C:2010:26, punctul 38).

18 Hotărârea din 21 ianuarie 2010, SGI (C-311/08, EU:C:2010:26, punctul 39), și Hotărârea din 13 decembrie 2005, Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, punctul 31).

19 A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 septembrie 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer (C-386/04, EU:C:2006:568, punctul 19).

20 Hotărârea din 20 iunie 1996, Wellcome Trust (C-155/94, EU:C:1996:243, punctul 34 și următorul).

21 A se vedea în acest sens Hotărârea din 20 iunie 1991, Polysar Investments Netherlands (C-60/90, EU:C:1991:268, punctul 13), Hotărârea din 14 noiembrie 2000, Floridienne și Berginvest (C-142/99, EU:C:2000:623, punctul 17), Hotărârea din 27 septembrie 2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, punctul 19), și Hotărârea din 30 mai 2013, X (C-651/11, EU:C:2013:346, punctul 35).

22 JO 2006, L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7.

23 A se vedea de asemenea Hotărârea Curții din 10 ianuarie 2006, Cassa di Risparmio di Firenze și alții (C-222/04, EU:C:2006:8, punctul 107 și următoarele) referitoare la activitatea economică a unui holding în materia ajutoarelor de stat care, în lumina dreptului privind TVA-ul, nu ar fi fost considerat, în orice caz, persoană impozabilă.

24 Hotărârea din 12 septembrie 2006, Cadbury Schweppes și Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544, punctul 54 și jurisprudența citată).

25 Hotărârea din 12 iulie 2012, VALE (C-378/10, EU:C:2012:440, punctul 35).

importanță domeniul de aplicare mai larg al liberei circulații a capitalurilor. În situații pur intracomunitare precum cea în speță, problema raportului dintre libertatea de stabilire și libera circulație a capitalurilor și chiar libera prestare a serviciilor poate rămâne deschisă întrucât criteriile de apreciere a acestor libertăți fundamentale sunt în mare măsură identice²⁶.

c) Restricția privind libertatea de stabilire

42. Dacă, prin administrarea patrimoniului în favoarea beneficiarilor, trustul (sau fiduciarul) desfășoară o activitate economică în Cipru, trebuie să se clarifice dacă impozitarea profiturilor nerealizate (adică impozitarea rezervelor latente), în contextul mutării sediului, reprezintă o restricție a libertății de stabilire.

43. Potrivit unei jurisprudențe constante, trebuie să fie considerate restricții privind libertatea de stabilire toate măsurile care interzic, îngreunează sau fac mai puțin atractivă exercitarea acestei libertăți²⁷. Curtea a stabilit în repetate rânduri că și impozitarea rezervelor latente în cazul transferului sediului social reprezintă o restricție privind libertatea de stabilire, dacă o astfel de impozitare a beneficiilor nerealizate nu are loc într-o situație pur internă (adică în cazul unui transfer în interiorul unei țări)²⁸.

44. Restricția privind libertatea de stabilire există deja în această situație prin stabilirea impozitului care are loc în pofida faptului că nu există beneficii concrete realizate, deoarece, prin stabilirea impozitului, persoana impozabilă datorează deja impozitul, fiind astfel împovărată financiar chiar dacă impozitul nu este încă scadent. În această privință, colectarea impozitului este doar finalitatea restricției.

45. În cauza principală, trustul (sau fiduciarul) care dorește să își transfere sediul din Regatul Unit (a cărui transfer se prezumă datorită unei ficțiuni din dreptul intern în cazul „ieșirii” majorității fiduciarilor) suferă un dezavantaj de trezorerie în comparație cu actori similari care își mențin sediul social efectiv în Regatul Unit, deoarece, potrivit reglementării naționale în litigiu în cauza principală, transferul sediului social al trustului într-un alt stat membru are drept urmare impozitarea imediată²⁹ a plusvalorilor latente în cazul anumitor active. Prin comparație, astfel de plusvalori nu sunt impozitate în cazul în care un trust își transferă sediul social în interiorul Regatului Unit. O impozitare are loc în această situație doar în momentul realizării rezervelor latente. Acest tratament diferențiat (impozitare imediată la ieșire a plusvalorilor latente nerealizate) este de natură să oprească un trust (sau fiduciarul/ii acestuia), să își transfere sediul social într-un alt stat membru. Acest lucru este valabil chiar și atunci când trustul dispune de suficiente active în numerar pentru a putea plăti impozitul fără realizarea rezervelor latente.

46. Astfel la prima și la a treia întrebare preliminară trebuie să se răspundă că libertatea de stabilire este restrânsă dacă un trust (sau fiduciarul său/ii săi) este impozitat în momentul transferului sediului social în alt stat membru, în timp ce în cazul transferului sediului în interiorul țării nu este impozitat.

26 Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza SGI (C-311/08, EU:C:2009:545, punctul 37 și următorul). Curtea a confirmat doar libertatea de stabilire - Hotărârea din 21 ianuarie 2010, SGI (C-311/08, EU:C:2010:26, punctul 36).

27 Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 34), și Hotărârea din 16 aprilie 2015, Comisia/Germania (C-591/13, EU:C:2015:230, punctul 56 și jurisprudența citată).

28 Hotărârea din 11 martie 2004, de Lasteyrie du Saillant (C-9/02, EU:C:2004:138, punctul 46), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 33), Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 35), și Hotărârea din 7 septembrie 2006, N (C-470/04, EU:C:2006:525, punctul 35).

29 Contrar opiniei Regatului Unit, faptul că acest impozit devine scadent în Regatul Unit abia la data de 31 ianuarie a anului următor nu poate conduce la o altă apreciere, deoarece acest termen de plată ar interveni și în cazul impozitării rezervelor latente realizate (adică într-o situație internă), astfel încât doar într-o situație transfrontalieră nu se ia în considerare lipsa de lichiditate.

2. Cu privire la a doua, a patra și a cincea întrebare preliminară

a) Justificare

47. O restricție privind libertatea de stabilire poate fi justificată doar prin motive imperative de interes general. În plus, trebuie ca aceasta să fie de natură să asigure realizarea obiectivului în cauză și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv³⁰.

48. Curtea a statuat deja în repetate rânduri că un stat membru este îndreptățit, în conformitate cu principiul teritorialității fiscale asociat unui element temporal, și anume rezidența fiscală a contribuabilului pe teritoriul național în perioada în care au apărut plusvalorile latente, să impoziteze plusvalorile respective la data emigrării acestuia³¹. O astfel de măsură vizează prevenirea situațiilor de natură să compromită dreptul statului membru de origine de a-și exercita competența fiscală în legătură cu activitățile realizate pe teritoriul său și poate fi justificată, așadar, prin motive legate de menținerea repartizării competenței de impozitare între statele membre³².

49. Premisa este însă aceea ca ieșirea să pericliteze efectiv competența de impozitare a statului de origine. Acest lucru intervine în orice caz în momentul în care competența de impozitare încetează³³. Reclamanții și-au exprimat deja îndoielile cu privire la pierderea de către Regatul Unit a competenței de impozitare deoarece, potrivit legislației naționale, mai are loc o impozitare, în măsura în care beneficiarii mai au încă reședința în țară și în măsura în care obțin plăți de la trust (respectiv de la fiduciari).

50. Particularitatea acestei competențe de impozitare a Regatului Unit, care continuă să existe după transferul sediului social al trustului, constă în faptul că aceasta depinde exclusiv de deciziile trustului și/sau ale beneficiarilor. Acest lucru a fost subliniat în ședință de Comisie și de Regatul Unit. Dacă trustul nu efectuează plăți către beneficiari rezidenți în Regatul Unit sau dacă beneficiarii părăsesc Regatul Unit, așa cum s-a petrecut în speță, competența sa de impozitare, care continuă să existe, nu se aplică. Prin urmare, statul membru nu mai poate decide dacă își exercită în continuare competența de impozitare. Această situație este similară celei în care, din cauza transferului sediului social, nu mai există niciun drept de impozitare autonom al statului membru.

51. La prima parte a celei de a doua întrebări preliminare și la a patra întrebare preliminară este necesar să se răspundă instanței de trimitere că o impozitare la ieșire precum cea din speță este, în principiu, admisibilă în vederea menținerii repartizării competenței de impozitare chiar dacă, în anumite condiții, care nu mai țin însă de statul membru, ar mai putea avea loc o impozitare parțială.

52. Faptul că, în anumite condiții, ar mai putea avea loc o impozitare, se poate răsfrânge asupra caracterului proporțional al unei impozitări. În acest caz, există riscul unei duble impuneri din partea statului de ieșire. Plusvaloarea latentă se impozitează deja, în totalitate, la ieșire, iar alte plusvalori pot fi impozitate la plata către destinatari. Acest lucru urmează să se aplice, cu toate că statul de destinație

30 Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 42), Hotărârea din 12 septembrie 2006, Cadbury Schweppes și Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544, punctul 47), și Hotărârea din 13 decembrie 2005, Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, punctul 35).

31 Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 53 și jurisprudența citată), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 49), Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 44 și următorul), și Hotărârea din 7 septembrie 2006, N (C-470/04, EU:C:2006:525, punctul 46).

32 Hotărârea din 13 decembrie 2005, Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, punctul 45 și următorul), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 48), Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 47), și Hotărârea din 21 ianuarie 2010, SGI (C-311/08, EU:C:2010:26, punctul 60).

33 În acest sens s-a exprimat în mod expres și Curtea în Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 48), în Hotărârea din 25 aprilie 2013, Comisia/Spania (C-64/11, nepublicată în Repertoriu, EU:C:2013:264, punctul 31), și în Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 60 și jurisprudența citată).

ar trebui să aibă dreptul de a impozita aceste plusvalori, justificarea pentru impozitarea la ieșire fiind repartizarea competențelor de impozitare. Aici ar fi relevantă luarea în considerare a impozitării la ieșire în momentul impozitării destinatarilor. Această chestiune nu se ridică însă în speță, deoarece rezervele latente au fost deja realizate, iar beneficiarii nu mai sunt rezidenți în Regatul Unit.

b) Proportionalitate

53. Prin intermediul celei de a cincea întrebări preliminare, instanța de trimitere dorește să se stabilească cum trebuie să fie apreciată proportionalitatea impozitării la ieșire în cazul concret. Pe de o parte, este vorba despre lipsa opțiunii de a amâna plata impozitului [i] privind întrebarea 5 litera (a)] iar, pe de altă parte, este vorba despre faptul că rezervele latente au fost realizate fără pierderi valorice, după stabilirea impozitului datorat, dar înaintea scadenței lui [ii] privind întrebarea 5 litera (b)]. În plus, este vorba despre neluarea în considerare a eventualelor pierderi viitoare [iii] privind întrebarea 5 litera (a)] în cadrul impozitării la ieșire.

54. Administrația financiară a Regatului Unit invocă în această privință mai ales circumstanța specială că persoana impozabilă a obținut efectiv contravaloarea activelor prin vânzare înainte de scadența datoriei fiscale. Deoarece profitul rezultat din această operațiune a fost suficient pentru achitarea datoriei fiscale născute anterior pe baza realizării fictive, impozitarea la ieșire este proporțională în cazul concret.

i) Lipsa amânării

55. Curtea a stabilit deja, în mai multe rânduri, că, în cazul emigrării, persoana impozabilă trebuie să aibă posibilitatea de a opta între, pe de o parte, impozitarea imediată și, pe de altă parte, amânarea plății impozitului respectiv și, eventual, a dobânzilor, potrivit reglementării naționale aplicabile³⁴. Curtea a considerat drept proporțională o percepere eșalonată a impozitului aferent plusvalorilor latente, în cinci rate anuale, în locul unei percepere imediate³⁵. Legislația Regatului Unit nu prevede însă nicio reglementare privind amânarea. Prin urmare, datoria fiscală privind rezervele latente nerealizate a luat naștere imediat. Potrivit jurisprudenței Curții, acest ultim aspect este disproporționat.

ii) Realizarea rezervelor latente după stabilirea impozitului, dar înainte de scadența acestuia

56. Chiar dacă s-ar lua în considerare, urmând abordarea administrației financiare a Regatului Unit, circumstanța, mai degrabă întâmplătoare pentru statul de impunere, a realizării cu succes a rezervelor latente după stabilirea impozitului și înainte de scadența datoriei fiscale, impozitarea la momentul ieșirii rămâne disproporționată. Chiar și atunci, rămâne un tratament diferențiat față de situația internă. În cazul unei realizări fără emigrare, acest impozit ar fi devenit scadent mai târziu (calculat de la realizare, în speță, exact un an mai târziu).

³⁴ Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 49), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 56 și următoarele, 58, și 62), și Hotărârea din 16 aprilie 2015, Comisia/Germania (C-591/13, EU:C:2015:230, punctul 67 și jurisprudența citată).

³⁵ Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 64), și Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 52).

57. În plus, proporționalitatea acțiunilor întreprinse de stat, în speță, stabilirea impozitului și scadența datoriei fiscale, nu trebuie să depindă de decizia persoanei în cauză, ale cărei drepturi au fost lezate. În caz contrar, doar persoana impozabilă ce refuză să plătească impozitul scadent și, prin urmare, nu înstrăinează activele cu rezervele latente incluse ar putea contesta disproporționalitatea restricției privind libertatea de stabilire. Persoana afectată care dă curs somației de plată a statului și realizează rezervele latente ar fi, în schimb, privată de posibilitatea de a obiecta împotriva restrângerii disproporționate a libertăților sale fundamentale.

58. În speță, impozitarea rămâne totuși disproporționată, în pofida realizării rezervelor latente înaintea scadenței impozitului, deoarece la momentul stabilirii impozitului nu a existat nicio posibilitate de amânare a plății. O astfel de posibilitate de amânare a plății nu trebuie să aibă în mod imperativ durata specificată de Curtea³⁶, și anume cinci ani³⁷. Legiuitorul din Regatul Unit ar fi avut mai degrabă opțiunea de a cupla această posibilitate de amânare cu realizarea rezervelor latente înainte de expirarea acestui termen [a se vedea în acest sens de asemenea articolul 5 alineatul (4) din Directiva (UE) 2016/1164³⁸].

59. Astfel, la întrebarea 5 litera (b) trebuie să se răspundă instanței de trimitere că proporționalitatea unei măsuri se apreciază în funcție de cazul concret la momentul exigibilității impozitului ca urmare a ieșirii. Acest lucru se face independent de chestiunea dacă activele în cauză au fost înstrăinate înainte de scadență și fără pierderi, din moment ce în cazul inexistenței emigrării datoriei fiscale ar fi fost scadentă ulterior și nu exista nicio posibilitate de amânare.

60. Revine instanței de trimitere să verifice dacă caracterul disproporționat al reglementării poate fi considerat, eventual printr-o interpretare conformă cu dreptul Uniunii, un drept la amânare în temeiul dreptului procedural fiscal intern. După cum a menționat în ședință reclamantul din acțiunea principală, se pare că există și în Regatul Unit posibilități corespunzătoare pentru o decizie discreționară.

iii) Lipsa luării în considerare a pierderilor viitoare

61. Potrivit principiului teritorialității, care este un criteriu pentru repartizarea competențelor fiscale, baza de impozitare este formată din profitul și pierderile provenind din activitățile desfășurate în acest stat³⁹. Luarea în considerare atât a profiturilor, cât și a pierderilor realizate în această țară răspunde și principiului simetriei⁴⁰. Aici se adaugă problemele administrative la determinarea atât a creșterilor de valoare, cât și a pierderilor, atunci când nici patrimoniul și nici persoana nu se află și, respectiv, nu este rezidentă pe propriul teritoriu. Acest lucru exclude în realitate obligația luării în considerare a pierderilor ulterioare în cadrul impozitării din cauza pierderii dreptului de impozitare (impozitarea la ieșire). Nici Directiva (UE) 2016/1164 a Consiliului din 12 iulie 2016 de stabilire a normelor împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne⁴¹, care nu este încă aplicabilă în speță, nu prevede o astfel de obligație.

36 Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 64), și Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 52).

37 A se vedea de asemenea, cu privire la acest punct, articolul 5 alineatul (2) din Directiva (UE) 2016/1164 (JO 2016, L 193, p. 1).

38 JO 2016, L 193, p. 1.

39 Hotărârea din 15 februarie 2007, Centro Equestre (C-345/04, EU:C:2007:1425, punctul 22), Hotărârea din 13 decembrie 2005, Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, punctul 39), și Hotărârea din 15 mai 1997, Futura (C-250/95, EU:C:1997:2471, punctul 21 și următorul).

40 Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctele 56 și următoarele, 58 și 62).

41 JO 2016, L 193, p. 1.

62. În fapt, justificarea repartizării echitabile a competențelor de impozitare între statele membre se bazează în cele din urmă pe alocarea creșterilor și a pierderilor de valoare care au avut loc până la un anumit termen în virtutea proximității teritoriale. Atunci creșterile și pierderile ulterioare nu se vor lua în considerare, în principiu, în statul de origine, ci exclusiv în statul de stabilire (adică în statul de destinație).

63. Prin hotărârile mai recente, Curtea a confirmat în repetate rânduri această abordare a inexistenței obligației de luare în considerare a pierderilor în contextul impozitării la ieșire⁴². Singura excepție a fost o hotărâre pronunțată cu privire la impozitarea la ieșire a unei persoane fizice cu privire la patrimoniul privat al acesteia (format din participații semnificative). Aici s-a subliniat necesitatea luării în considerare a eventualelor pierderi survenite după emigrare⁴³. Curtea nu a mai utilizat ultima abordare în jurisprudența ulterioară cu privire la impozitarea la ieșire a entităților cu activitate economică și a activelor acestora⁴⁴.

64. Chiar dacă jurisprudența mai recentă a vizat în special unități operaționale care au capacitate juridică, o diferențiere în funcție de forma juridică a persoanei impozabile nu ar putea convinge. Acest lucru este evidențiat mai ales în speță unde, în funcție de prevederile dreptului intern, trustul este considerat o „altă persoană juridică” sau un grup de persoane fizice. În cele din urmă, la luarea în considerare a pierderilor, Curtea a făcut mai puțin diferență între persoane fizice și persoane juridice și mai mult între un patrimoniu privat și unul comercial⁴⁵. În cazul în care trustul exercită o activitate economică, la impozitarea patrimoniului este vorba despre active. Nu este, așadar, necesar să se hotărască dacă trebuie avute în vedere considerațiile privind includerea pierderilor, care se regăsesc în Hotărârea „N”⁴⁶.

65. Doar dacă se ajunge la concluzia că activitatea trustului este o administrare pasivă a patrimoniului și, prin urmare, nu este o activitate economică, trebuie să fie luată o decizie corespunzătoare. Atunci trebuie să fie luat în considerare că pentru justificarea relevantă în speță, și anume, menținerea repartizării competențelor de impozitare între statele membre, este irelevant dacă patrimoniul respectiv este un patrimoniu privat sau comercial.

66. De aceea, la întrebarea 5 litera (a) se va răspunde că principiul proporționalității nu obligă statul de ieșire să ia în considerare pierderi ulterioare.

VI – Concluzie

67. Prin urmare, propunem să se răspundă la cererea de decizie preliminară formulată de First-tier Tribunal (Tax Chamber) [Tribunalul de Primă Instanță (Divizia fiscalitate) al Regatului Unit] după cum urmează:

„1) La întrebările preliminare 1 și 3 se va răspunde că un trust poate invoca libertățile fundamentale prevăzute de articolul 54 TFUE, chiar dacă, potrivit legislației naționale, nu dispune de personalitate juridică proprie. Premisa este aceea că trustul trebuie să poată acționa ca atare în raporturile economice, iar ordinea juridică națională să îi confere, în această măsură, drepturi și

42 Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 43 și următoarele.), și Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 56 și următoarele).

43 Hotărârea din 7 septembrie 2006, N (C-470/04, EU:C:2006:525, punctul 51 și următoarele).

44 Hotărârea din 21 mai 2015, Verder LabTec (C-657/13, EU:C:2015:331, punctul 43 și următoarele), Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 56 și următoarele), și Hotărârea din 23 ianuarie 2014, DMC (C-164/12, EU:C:2014:20, punctul 45 și următoarele).

45 Un argument în acest sens îl constituie considerațiile Curții din Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785, punctul 57).

46 Hotărârea din 7 septembrie 2006, N (C-470/04, EU:C:2006:525, punctul 54).

obligații proprii. Impozitarea profiturilor nerealizate ale unui trust (sau ale fiduciarilor) pe baza ficțiunii, prevăzută de dreptul intern, privind transferul sediului în alt stat membru reprezintă o restricție privind libertatea de stabilire.

- 2) La întrebările preliminare 2 și 4 se va răspunde că această restricție privind libertatea de stabilire poate fi justificată în principiu prin menținerea repartizării competențelor de impozitare între statele membre. Acest lucru este valabil și în cazul în care statul de ieșire își mai păstrează o anumită posibilitate de impozitare, însă statul membru nu mai poate dispune în mod independent de aceasta, ci depinde, în esență, de decizia persoanei impozabile.
- 3) La întrebările preliminare 2 și 5 se va răspunde că proporționalitatea impozitării profiturilor nerealizate se va aprecia, în funcție de cazul concret, la momentul stabilirii impozitului. Impozitarea este disproporționată dacă, precum în speță, nu există o posibilitate de amânare și dacă, într-o altă situație decât cea a emigrării, datoria fiscală ar deveni scadentă mai târziu. Acest lucru este valabil indiferent dacă activele în cauză au fost înstrăinate înainte de scadența impozitului și fără pierderi. Principiul proporționalității nu impune statului membru luarea în considerare a deprecierilor ulterioare a activelor.